

Nepředmětnost jako zkušenost / Zkušenost s nepředmětností
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2013](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2013](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8. 5. 2013
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8. 5. 2013

Nepředmětnost jako zkušenost / Zkušenost s nepředmětností

Abychom nepředmětnost mohli zkoumat a vůbec myslit, musíme takové myšlenkové podnikání nějak ospravedlnit (německy to je „bewahrheiten“); musíme totiž nějak zdůvodnit, proč něco „nepředmětného“ (ať už jen zčásti nebo dokonce ryze nepředmětného) můžeme a smíme považovat za skutečné. Leč: co to je „zkušenost“? Každá zkušenost je zkušeností něčeho, a k tomuto „něčemu“ se zkušenost nějak vztahuje, ale zároveň neplatí, že to, k čemu se zkušenost vztahuje, je pouze nějakou její vnitřní záležitostí, tj. že to je součástí a složkou samotného (našeho) zakoušení. Tak např. zakoušet hlad nebo vůbec bídu neznamena zůstávat svým zakoušením v mezích subjektivity, i když zakoušení nepochybně vždycky subjektivitou jest a zůstává. Ve zkušenost svou pouhou subjektivitu nutně opouštíme, neboť se jí vztahujeme někam „ven“, mimo hranice subjektivitu, k něčemu, co není pouze subjektivní, nýbrž co je „skutečné“. Skutečná je ovšem už sama subjektivita, takže tím není ještě zdaleka řečeno dost; chceme svou subjektivitu – a zejména tedy svou subjektivní zkušenost – nějak opustit, překročit, přesáhnout a zamířit k něčemu co není její její) součástí. Obvykle – pod vlivem dlouhé tradice – míváme sklon to, co není pouze subjektivní, chápat (tj. interpretovat) jako „objektivní“, snad přímo jako „objekt“, česky „předmět“. A tak se dostáváme k prvnímu neladu, ba rozporu: jak můžeme „nepředmětnost“ učinit „předmětem“ své zkušenosti? Abychom se vyhnuli rozporu především jen zdánlivému, musíme rozlišit dvojí význam slova „předmět“ v běžném užívání. Když své myšlení (nebo i svou aktivitu) zaměřujeme na něco, co sice je mimo ně, máme na mysli něco vně našeho myšlenkového směřování, něco, co není součástí onoho myšlenkového zaměření; pak můžeme stejným právem mluvit třeba o zaměření na „téma“, čili o „tematizování“. To však ještě zdaleka nutně neznamena, že toto tematizované nutně musí být (v nějakém smyslu) „před“ námi jako něco „předmětného“, tedy jako „předmět“ ve smyslu „objekt“. Co se vlastně rozumí tím „před námi“? Obvykle tím míníme, že to můžeme vidět, slyšet, čichat, ochutnat nebo se toho dokonce dotknout. S jakousi nezdůvodněnou a neověřenou samozřejmostí se v první řadě obracíme na zkušenost našich pěti smyslů. Avšak to znamená, že ono „před“ míří do právě pomíjející přítomnosti a pak do minulosti. „Před“ však může znamenat také: do budoucnosti! Jakou „zkušenost“ vůbec můžeme „mít“ s přicházející budoucností, necháme-li stranou přetrvávající minulost? Jen tu, že „přichází“, tj. že vždy znovu přichází? – Teprve nyní se vyjasňuje, o čem jde, chceme-li uvažovat o zkušenosti s nepředmětným a s nepředmětností. Je taková „zkušenost“ vůbec možná?

(Písek, 130508-1.)